

Peyami Safa'nın *Hareket* Yazıları

Beşir AYVAZOĞLU*

ÖZ

Fahri Kemal ve Suat Tahsin [Türk] sahipliğinde haftalık olarak yayımlanan ve ilk sayısı 11 Mayıs 1929 tarihinde çıkan haftalık *Hareket* gazetesinin yazarlarından biri olan Peyami Safa, bu gazetede yeni neslin sözcülüğünü üstlenmişti. Nâzım Hikmet'in yardımcı olduğu *Hareket*'te Peyami Safa'nın "Varız Diyen Nesil" başlıklı ilk yazısı, Shakespeare ve "Saman Ekmeği" kavgasından sonra "Alay Köşkü Yârânı" diye anılmaya başlanan genç yazarların beyanamesi niteliğini taşıyordu. Yazılarıyla Alay Köşkü'nde faaliyet gösteren Güzel Sanatlar Birliği Edebiyat Şubesi'nin bölünmesine ve istifalara yol açan Peyami Safa, başta Yakup Kadri Karaosmanoğlu olmak üzere eski nesilden yazarlara savaş açmıştı. Bildiride öncesi ve sonrasıyla bu kavga ve Peyami Safa'nın *Hareket*'te yayımlanan yirmi yedi yazıda sergilediği yaklaşım ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Peyami Safa, *Hareket*, Nazım Hikmet, Yakup Kadri, Güzel Sanatlar Birliği, yeni nesil, hürriyet.

ABSTRACT

Peyami Safa's Writings in the *Hareket* (Movement) Newspaper

The *Hareket* newspaper that belonged to Fahri Kemal and Suat Tahsin (Turk) and was published on the weekly basis, and first published on 11 May 1929, has undertaken the role of spokesman of new generation. Peyami Safa was one of the writers of the paper, and the paper received contributions from Nazım Hikmet.

After the publication of "Shakespeare ve Saman Ekmeği Kavgası", Peyami Safa's first article "Varız Diyen Nesil" in *Hareket* look liked the declaration of the young writers called "Alay Köşkü Yârânı". Peyami Safa challenged the authors of the old generation genre, primarily

* Araştırmacı, yazar. İSTANBUL, e-posta: besir_ayvazoglu@yahoo.com

Yakup Kadri Karaosmanoğlu, and caused the literature branch of the Fine Arts Association to be divided over his writings. This study examines this struggle and the approach of Peyami Safa in his twenty seven articles published at the *Hareket* in detail.

Key Words: Peyami Safa, the Hareket Newspaper, Nazım Hikmet, Yakup Kadri, Fine Arts Association, the New Generation, Liberty.

Giriş

Güzel Sanatlar Birliği yönetimi, 1928 yılı başlarında İstanbul'da yaşayan on beş kadar şair ve yazarı davet ederek kendilerinden birliğin edebiyat şubesini kurmalarını ister. Davete katılanlar, bunun için bir kongre düzenlenmesine, bu kongreye edebiyat dünyasında isim yapmış herkesin davet edilerek bir yönetim kurulu seçilmesine karar verir ve davet edileceklerin listesini hazırlamaları için aralarında Peyami Safa'nın da bulunduğu üç kişiyi görevlendirirler. Bu ekip tarafından hazırlanan liste basında gürültü koparmış ve bir hayli dedikoduya sebep olmuştur. 18 Temmuz 1928 tarihinde Alay Köşkü'nde yapılan kongreyi *Cumhuriyet* gazetesi adına takip eden muhabirin haberindeki ilk cümle, liste kesinleşinceye kadar nasıl sancılı bir sürecin yaşandığını iyi anlatıyor: "Haftalardan beri dedikodusu devam eden Sanayi-i Nefise Birliği'nin 'Üdeba Şubesi' nihayet dün toplanabildi." Söz konusu habere göre, kongreye davet edilen şair ve yazarlar, önce Alay Köşkü'nün bahçesinde toplu bir fotoğraf çektirir, daha sonra kendilerine tahsis edilen odaya geçerler; yaşlılar bir tarafta, orta yaşlılar bir tarafta, gençler bir tarafta küme küme toplanarak otururlar. Günümüzden seksen küsur yıl önce, dört kuşaktan edebiyatçıları bir araya getiren bu kongrede idare heyetine Peyami Safa, Halid Ziya, Hüseyin Rahmi, Halid Fahri, Yusuf Ziya ve Ahmed Haşim beyler seçilir.¹

Peyami Safa, listenin hazırlanmasında birinci derecede rol oynadığı ve en fazla oyu alarak umumi kâtipliğe seçildiği için ağır eleştirilere uğramıştır. Bir "mübtedi"nin umumi kâtipliğe seçilmiş olması belli ki birilerini çok rahatsız etmiştir.² Eleştirilere kongreden birkaç gün sonra, *Cumhuriyet*'te, yönettiği edebiyat sayfasında çıkan "Bir Teşebbüsün Tarihi"³ başlıklı yazısında cevap verirse de dedikodu ve eleştiriler bitecek gibi değildir. Tartışmalar devam ederken, Güzel Sanatlar Birliği'nin Edebiyat Şubesi'ni aktif hale getirmek için programlar düzenlemeye başlayan Peyami Safa'nın ilk faaliyetlerden

1 "Edibler Dün Alay Köşkü'nde Toplandılar", *Cumhuriyet*, 19 Temmuz 1928.

2 Bu tartışmalar hakkında daha geniş bilgi için bkz. Beşir Ayvazoğlu, "Alay Köşkü Yaranı", *İstanbul'un Meşhur Edebiyatçıları*, (haz. Yusuf Çağlar), Kültür A.Ş. Yayınları, İstanbul 2009, s. 16 vd.

3 *Cumhuriyet*, 21 Temmuz 1928.

biri, hapisten çıkarak İstanbul'a gelen Nâzım Hikmet'in Alay Köşkü'nde edebiyat dünyasına takdim etmesidir. Bu teşebbüs, Peyami Safa'nın, sosyalist olmadığı halde nesil gayretiyle hareket ettiğini gösterir. Nitekim Nâzım Hikmet henüz Ankara'da tutukluymken onun ismi etrafında uyanan sempatiye güç kazandırmak ve af ihtimalini yükseltmek amacıyla Vedat Nedim [Tör] tarafından kendisine verilen "Yanardağ" şiirini *Cumhuriyet*'in edebiyat sayfasında yayımlamıştır.⁴ Ne var ki gazete, ertesi gün, bu şiirin ve altındaki imzanın kendi görüşleriyle hiçbir alâkasının bulunmadığına dair bir açıklama yayımlayarak Peyami Safa ve Nâzım Hikmet'i son derece zor bir durumda bırakır. Bu olay üzerine gazetesi ile arası açılan Peyami Safa, bir süre sonra işinden ayrılır.⁵

Güzel Sanatlar Birliği'nin Edebiyat Şubesi, Nâzım Hikmet hapisshaneden çıkıp İstanbul'a geldikten sonra, Peyami Safa'nın onun için Alay Köşkü'nde düzenlediği toplantılarla yeni bir edebiyat anlayışının merkezi haline gelir. Bir yandan Zekeriya Sertel'in çıkardığı *Resimli Ay*'da musahhah olarak çalışan, bir yandan da *Hareket* gazetesine yardımcı olan Nâzım Hikmet, daha sonra çatışacakları Ahmet Haşim tarafından bile heyecanla selâmlanır. Ancak bu gelişmelerin tepkilere yol açması kaçınılmazdır ve bir "eski-yeni" kavgasının daha çıkması an meselesidir. Nitekim o günlerde *Akşam* gazetesince düzenlenen edebiyat anketinde Shakespeare adı etrafında ortaya çıkan fikir ayrılığı, iki nesil arasında aslında var olan çatışmayı da su yüzüne çıkarır. 27 Nisan 1929 tarihli *Akşam*'da, Shakespeare'in eserlerinin devri geçmiş antika şeyler olduğunu düşünen Hüseyin Suat'ın cevabı yayımlanınca küçük bir kıyamet kopacaktır.⁶

Peyami Safa'nın da yazarları arasında yer aldığı *Hareket* gazetesi yayın hayatına o günlerde başlamıştır (11 Mayıs 1929). Fahri Kemal ve Suat Tahsin [Türk] sahipliğinde, çarşamba ve cumartesi çıkan gazetenin ilk sayısında Nâzım Hikmet'in "Yalınayak" adlı şiirinin yanı sıra, Peyami Safa imzasını taşıyan ve basında "Alay Köşkü Yârânı" diye anılmaya başlanan genç yazarların beyanamesi niteliğindeki "Varız Diyen Nesil" (nr. 1, 11 Mayıs 1929) başlıklı bir yazı yer almaktadır. Peyami Safa, *Hareket*'teki bu ilk yazısına, yeni nesli kastederek bizde edebiyatın olmadığını yazıp söyleyen eski nesilden yazarlara, bu iddianın, kendilerinden önce ve sonra gelenlere teşmil edilmezse doğru olduğunu belirterek başlar ve yüksek sesle şöyle meydan okur:

4 *Cumhuriyet*, 13 Ekim 1928.

5 *Hafta*, 8 Haziran 1935.

6 Bu tartışma hakkında geniş bilgi için bkz. Beşir Ayvazoğlu, *Peyami, Hayatı, Sanatı, Felsefesi, Dramı*, Kapı Yayınları, İstanbul 2008, s. 171 vd.

Biz kendimizi inkâr etmiyoruz.

“Biz ‘Varız!’ diyen nesiliz, bizde kuvvetimizin şuurunu var.

Henüz otuz yaşına gelmeyen şairlerimizin bile mısraları, bütün bir neslin hafızasıyla dudakları arasında gidip geliyor, yığınları coşturuyor. Halkı da, güzideyi de, ayrı ayrı teshir etmesini bilen romancılarımız var. En fena iktisadî anlarda bile kitaplarını karie okutabilen bir nesiliz. Dört çift gazezâr topuğun tozlu döşemede yaptığı kuru gürültü ve kıskançlıktan gerilmiş dudaklardan çıkan ıslıkla karışık hava kabarcıkları alkışlar arasında boğuluyor.

Yığınlar ayaklanıyor ve “Yaşa!” diye haykırıyorlar.

Çünkü büyük bir edebiyat doğuyor.

Galeyan var!

Saltanat arabasından otomobile atlayan ve hâlâ Türk topraklarında dolaşan saray edebiyatını parçalıyoruz. Namık Kemal’in başladığı işi de biz bitireceğiz.

Yığınlar ayaklanıyor ve “Yaşa!” diye haykırıyorlar.

Çünkü büyük bir edebiyat doğuyor, büyük bir nesil geliyor.

Galeyan var!

Kaçılınız, yol veriniz!

Hareket’in bir sonraki sayısında da “Veyl Onlara” (nr. 2, 15 Mayıs 1929) başlıklı yazısıyla meydan okumaya devam eden Peyami Safa’ya göre, zengin sofralarında lafazanlık ederek vakit geçiren ve edebiyatı bol yemek ve yüksek gelirli mevkiler elde etmek için bir vasita olarak kullananlar, “Türkiye’de edebiyat yok!” iddiasıyla ciltlerle eser vermiş büyük isimleri yok sayarak kendi kısırlıklarını gizlemeye çalışmaktadırlar:

Onlar eser yapamadılar, yapamazlardı, çünkü gayeleri, hayat vasıtaları edebiyattı.

İçlerinde hangisi bir Tefik Fikret feragati gösterebildi? Hangisi, benliğinin istihkâmları içine çekilerek, yaşama kudretini kendi kendinden alarak ikbal hırsından azade yaşayabildi, içlerinden hangisi bütün hayatını edebî mefkûresine vakfetti?

Onların içinde, seciye itibarıyla da, ne bir Namık Kemal, ne bir Tefik Fikret, ne de bir Hüseyin Rahmi vardır. Bütün hayatını Heybeliada’daki evceğizinde, büyük bir külliyat vücuda getirmeye hasreden *Mürebbiye* muharriri kadar da olamadılar.

Onlardan evvelki nesiller, gençliğe büyük derunî cehd, feragat örnekleri vermişlerdi, onlar bu mukaddes teamül de yıkmağa çalıştılar, ağniya sofralarında yarenlik ettiler.

Peyami Safa, *Hareket*’teki “Bugünkü Nesil Kimlerdir?” (nr. 3, 18 Mayıs 1929) başlığını taşıyan üçüncü yazısında, Büyük Harp’in dünyanın her tarafında

yeni bir neslin ortaya çımasına yol açtığını, Türkiye’de de Mütareke’den sonra edebî hayatına başlayan yazar ve şairlerin yeni bir nesil teşkil ettiklerini, bunların –edebiyat anlayışlarındaki farklılıklar dolayısıyla birkaç gruba ayrılırsalar da– bazı esaslar etrafında birleştiklerini söyler. Öncelikle Türkçede büyük bir inkılâp yaparak Arap ve Acem terkiibini kıran ve binlerce yabancı kelimeyi söküp atan bu nesil, Avrupa’da devrini kapamış edebî cereyanların Türkiye’deki sahte taklitlerine nihayet vermiş, “mesela birtakım symbolisme maymunlarının tuhafliklarına set çekmiş”, şiir ve nesre en yeni estetik ilkeleri etrafında tazelik getirmişlerdir. Bu bire bin mahsul veren velut, bereketli kafa neslinin “en bariz hususiyetlerinden biri de yalnız kendi kendine benzemesidir.”

Peyami Safa, “Hâmid Dâhi midir” (nr. 4, 22 Mayıs 1929) başlıklı dördüncü yazısında da *Resimli Ay* dergisinde Mahmut Yesari’nin *Gecelerin Sokaklar* adlı eseri tanıtılırken, Abdülhak Hâmid’e sataşılması üzerine görüşlerini açıklamıştır. Abdülhak Hâmid, ona göre, büyük şair olmakla beraber Homeros, Dante, Shakespeare, Goethe, Byron gibi dâhilerin sırasına konulamaz; bir zamanlar çok sevilen *fâzil-ı muhterem*, *edîb-i lebib*, *hakîm-i şehîr*, *üstad-ı bî-nazîr* gibi, *dâhî-i a’zam* unvanı da *komik-i şehîr* unvanı kadar gülünçtür. Ancak Hâmid küçümsenecek, öyle bir kalemde silinip atılacak bir şair değildir. *Resimli Ay* yazarını “imanın belâhatinden kurtulmak isterken inkârın vahşetine” düşmemesi için uyarın Peyami Safa, kara liste tanzim edilirken dikkatli davranılırsa, kendisi de pençesini “sahte dahilere, safsatacı ve sahte üstatlara içtimaî belahatin taktığı bu iftihar madalyalarını kabarmış göğüslerden söküp atmak isteyen cesur eller arasına” uzatacaktır.

Beşinci yazı “Kültür Âlemi ve Matbuat” (nr. 5, 29 Mayıs 1929) başlığını taşır. Peyami Safa, bu yazıda Alay Köşkü’nde yaptıkları, çok büyük ilgi gören bir programdan hareketle, “sanat âlemimizde hareket olmadığını söyleyen ve gecelerini poker masası etrafında geçirerek gündüzleri ağır bir uyku içinde pişen ve lapalaşan edebiyat burjuvalarının gazezkâr homurtularına ve solumalarına rağmen” kervanın yürüdüğünü belirterek genç Türk sanatçılara, yani “bugünkü nesil”e ilgi göstermeyen basını eleştirmektedir.

“Edebiyatımızı İnkâr Eden Budalalar” (nr. 6, 1 Haziran 1929) başlıklı bir sonraki yazısında ise edebiyatımızın Şarkla Garp arasında bocaladığını, henüz ne Asyaî tesirlerden tamamıyla kurtulduğunu, ne de Avrupaî nüfuz kendini bütünüyle bıraktığını, esasen bunun imkânsız olduğunu, zira sosyal yapısını değiştirmeyeceği gibi Batı medeniyetini inkâr edecek bir güce de sahip olmadığını söyleyen Peyami Safa, “Öyle ise, bu büyük iki tesir altında kalan edebiyatımız millî seciyesini nasıl muhafaza edebilir? Türk olmakta ve Türk kalmakta nasıl devam edebilir?” sorusunu da şöyle cevaplandırır:

Kendi kendini inkâr etmeyerek. Evet. En mühim nokta budur, kendi bâkir ve aslî varlığını inkâr eden bir edebiyat, yabancı harslar tarafından istila edilmeğe mahkûmdur ve millî istiklâlîmiz için bundan büyük tehlike düşünülemez.

Bu yazıdan, Türk edebiyatının varlığından şüphe eden ve bu şüpheyi açık açık dile getiren yazarların bulunduğunu anlıyoruz. Peyami Safa'nın "budala" dediği ve *Hareket*'teki ilk yazısından itibaren isim vermeden hedef tahtasına koyduğu yazarlardan biri olan Yakup Kadri Bey [Karaosmanoğlu] sonunda sessizliğini bozar; *Milliyet*'te çıkan "Millî Bir Kütüphane" başlıklı yazısında, "yeni nesil veyahut yeni yetişenler nâmı altında" yeni iddialarla ortaya çıkan zümrenin gösterdiği tereddidi manzarasına bakıp da ümitsizliğe kapılmamanın mümkün olmadığını belirttiği sonra şunları söyler:

Bu zavallı nesil bize bin belâdan arta kalmıştır. Başınızı arkanıza çevirip de on beş on altı senelik bir zaman mesafesini başladığı noktadan bittiği noktaya kadar takip ediniz, mutlaka ürkerek gözlerinizi kapayacaksınız. İşte bugünkü gençlik, bu kaosun içinden, bu uğultulu karanlık ve dolaşık inkılâp dehlizinden çıktı. İtilerek katılarak, ezilerek, sürünerek, bin zahmet ve mahrumiyet arasında bu devrin aydınlığına doğru yürüdü. Eğer daha ilk adımda dizleri titriyor, gözleri uyuşuyor, kulakları uğulduyor, kafaları sersemleşiyorsa bunun kabahati kendilerinde değil, yetiştikleri devrin sayısız fecaatlerindedir. Düşünün ki en büyüğü Harb-i Umumîde daha yirmisini bulmamış bu gençler ekmek yerine saman karışık hamurla beslendiler ve irfan yerine Bâbîâli gündelik matbuatının ısmarlama harp edebiyatından başka bir şey okumadılar. O devirde liselerin son sınıflarındaki manzarayı hatırlayalım. Hemen her biri ikişer üçer talebeden müteşekkil bu تنها, bu ıssız sınıflarda her şey bir hayatın sonunu veya bir ukubetin başlangıcını haber verdi. Bugünün neslini ne kendini dinlemeğe, ne de öğrenip bilmeğe, hatta ne de yiyip içmeğe vakit verdik. Onun içindir ki, şimdi onlardan bir şey istemeğe hakkımız yoktur.⁷

Yakup Kadri, çok büyük bir tepki uyandıran bu yazısı yüzünden üniversite öğrencileri ve öğretim üyelerince protesto edilmiştir. *Hareket*'te ise Suat Tahsin Türk ve Peyami Safa, *Yaban* yazarına çok ağır eleştiriler yöneltirler. Özellikle "Biz Sizden Değiliz" (nr. 7, 5 Haziran 1929) diye seslenen Peyami Safa'nın yazısı dikkat çekicidir. Birtakım adamların kokmuş ağızlarını büyük harpte ve Sakarya'da memleket kapısından düşmanı kovan gençliğe karşı açarak geçirdiklerini, yağma sofralarında ziftlendikleri havvarın, içtikleri şampanyanın hasretiyle mest olarak bütün bir kahraman gençliğe iftiralarda

7 "Bir Millî Kütüphane", *Milliyet*, 30 Mayıs 1929.

bulduklarını, cephede düşmanla çarpışan kardeşlerinin lokmalarını ağızlarından alarak Alp Dağları'nda yahut portakal ağaçlarının⁸ altında rehavetle uzanan bu adamların konuşmaya hakları olmadığını söyleyerek doğrudan doğruya Yakup Kadri ve Falih Rıfkı'yı hedef alan Peyami Safa'nın can alıcı cümleleri şöyledir:

Bugünkü gençlik onlara diyor ki: Cihan Harbi'nde siz has ekmek yediğiniz için biz saman ekmeği yedik; sizi doyurmak için aç kaldık; sizi yaşatmak için öldük!

Bu ağır eleştiriler üzerine kendini bir açıklama yapmak zorunda hisseden Yakup Kadri, söz konusu yazısında üniversite gençliğini kastetmediğini, Birinci Dünya Savaşı yıllarında yetişmiş neslin belirli bir zümresini hedef aldığını, bugün yirmi beşle otuz yaş arasında bulunan ve "bir nevi yüksek entelektüel ve edebî neslin mümessilliğini iddia eden" bu zümrenin "akıl almaz hezeyanlarını ibret ve dikkatle okuyanların", onlar için kullandığı "mütereddi" sıfatını bile zayıf ve yetersiz bulacaklarını söyler.⁹

Hareket gazetesi, bu yazı üzerine Yakup Kadri'nin önce *Bir Serencam* adlı romanında Maupassant'ın "La Solitude" (Yalnızlık) adlı hikâyesini intihal ederek nasıl kullandığını gösterir,¹⁰ daha sonra onun *Rûbâb* dergisinde yayımlanan, "Yeni Lisan" hareketine karşı çıktığı bir yazısından alıntılar yaparak "Lisan inkılâbının mübeşşirleri biziz!" iddiasını çürütmeye çalışır.¹¹ Aynı gazetede, Peyami Safa'nın kaleminden çıktığını tahmin ettiğimiz bir de edebiyat mahkemesi yayımlanmıştır. Necip Fâzıl'ın yıllar sonra *Büyük Doğu*'da yayımladığı edebiyat mahkemelerinin öncüsü olan bu mahkemenin kararı şöyledir: "Kararname Sureti: İcabı lede'l-müzakere makam-ı iddianın talebi vechile maznunun edebiyat kanununun. (...) inci maddesi mucibince tecziyesine ve edebiyat âleminden tardına karar verilmiştir."¹²

Bu yayınlar, Yakup Kadri'yi çok rahatsız etmiştir. *İkdam* gazetesinde verdiği bir mülâkatta, Peyami Safa ve arkadaşlarını "matbuat âleminin ayaktakımı" olarak nitelendiren *Yaban* yazarına göre, bu aile terbiyeleri ve malumatları kıt

8 Yakup Kadri'nin Birinci Dünya Harbi ve Mütareke devri boyunca İsviçre'de, Alp Dağları'ndaki bir sanatoryumda tüberküloz tedavî görmesi; Falih Rıfkı'nın da Cemal Paşa'nın yanında, Filistin ve Suriye'de bulunması kastediliyor.

9 "Deli... kanlılar", *Milliyet*, 16 Haziran 1929.

10 "Yakup Kadri Bey'in İntihali", nr. 12, *Hareket*, 22 Haziran 1929.

11 "Bir İrtica Vesikası: Edebiyatımız yeniliğe doğru giderken Yakup Kadri Bey bu teceddüde nasıl ateş püskürüyordu?", *Hareket*, nr. 13, 26 Haziran 1929. Yakup Kadri'nin bir de dilde yapılan inkılâbı kendilerinin başlattığı yolunda bir iddiası vardır: "Lisanı o salhurde, yağlı, pis ve biçimsiz mıntıklarından, hırkalarından ve kuşaklarından kurtardık, onu bütün o Arapça kaidelelerinin bağından, Arap ve Acem estetiğinin barbar yaldızlarından, boyalarından kurtardık."

12 "Yakup Kadri'nin Muhakemesi", *Hareket*, nr. 15, 3 Temmuz 1929.

gençler, ömürlerini “meyhaneden meyhaneye sürtmekle” geçirmektedirler. İsim zikretmeden *Hareket* gazetesinden de “paçavra” diye söz eden ve yazarlarının “gılgizet, garabet ve fecaat hususunda”, zaman zaman gazetelerde resimleri görülen “galat-ı hilkat” ucubelerini geçtiğini söyleyen Yakup Kadri’nin Peyami Safa’ya karşı duyduğu ölçsüz öfke ve nefret şaşırtıcıdır:

Hele bunlar arasında bir tanesi var ki, büyük bir edibimizin isabetli tarifine göre, bir çekirge vücudu üzerinde bir katır kafası taşır! Edebiyata nisbeti, eski bir şairin sulbünden düşmüş bir cenin olmaktan başka hiçbir şey değildir. Hilkat tarafından daha dünyaya gelirken en feci silleyi yemiş olan, bu bir tarafı sakat ve bütün vücudu çarpık çurpuk zavallıya daha fazla nasıl tokat vurulabilir? Her gün aczinin ıztırabıyla kıvranan ve dört bir yana mezbuhane saldıran bu sokak itinin hakkından gelmek, elini pisliğe sürmekten öğrenenlere düşmez.¹³

“Yeni Şiir” (nr. 8, 8 Haziran 1929) başlığını taşıyan sekizinci yazısında, dünyada ve Türkiye’de ortaya çıkan yeni şiir tarzlarından söz eden ve sözü Nâzım Hikmet’in şiirine getirerek onun bir Rus şairine benzediği iddialarına rağmen dünya edebiyatında kendine has bir şiir çeşidinin yaratıcısı olduğunu ileri süren Peyami Safa’nın dokuzuncu yazısı “Matbuat ve Neşriyat Buhranı” (nr. 9, 12 Haziran 1929) başlığını taşımaktadır. Bu yazıda, Naci Kasım’ın *Matbuat ve Neşriyat Buhranı* adlı risalesinden hareketle, harf inkılâbından sonra neşriyatın durduğu, matbaalarda iş olmadığı, kitap satışlarının düştüğü, yazar ve ressamaların işsiz kaldıkları, mecmuaların kapandığı, bayilerin borçlarını ödeyemedikleri ve Babiali yokuşunun “büyük bir yangından yirmi dört saat sonraki viraneleri andırdığı” gerçeğinden söz eder. “Hâmid Münakaşası” (nr. 10, 15 Haziran 1929) başlıklı onuncu yazısında da *Resimli Ay*’ın “Putları Yıkıyoruz” kampanyasında kendisinin durduğu yeri açıklamıştır. Kampanyada Hâmid’in şairliğinin değil, dehasının tartışmaya açıldığını, esasen bunun yeni bir iddia olmadığını, Ömer Seyfeddin gibi birçok yazarın da Hâmid’e verilen o garip “Dahi-i Azam” payesini duyunca kahkahalarını tutamadıklarını anlatan Peyami Safa’nın şu cümleleri, *Resimli Ay* yazarlarından farklı düşünmediğini göstermektedir:

Küçük fikir ihtilâflarını büyülterek ortaya sun’i münakaşa mevzuları çıkarmak ve böylece edebiyat âleminde kanlı güreşler seyrederek marazî heyecanlarını tatmin etmek isteyenlerin mübalağalarına alet olmayalım. Dâvâ bitmiştir.

Hâmid’in şair, büyük şair, rakik şair, ulvi şair, filan şair olmadığını iddia eden yoktu. Fakat yüzükoyun secdeye kapanmadıkça yorgun başlarını dinlendiremeyen bir sürü hebenneka mütebasbısların ilâh derecesine çı-

13 “Yakup Kadri Bey Diyor ki”, *İkdam*, 27 Haziran 1929.

kardıkları Hâmid'i arasına almaktan başka emeli olmayan gençlik, onu muhayyel bir semadan hakiki topırağı indirdi.

Resimli Ay tarafından başlatılan kampanya, Shakespeare ve "saman ekmeği" kavgaları bitmeden yeni ve uzun sürecek bir edebiyat kavgasının daha çıkmasına yol açar. Yakup Kadri, *İkdam* gazetesine verdiği mülâkatta, "Putları Yıkıyoruz" kampanyası dolayısıyla isim vermeden Nâzım Hikmet ve Vâlâ Nurettin'e de "ipten kazıktan kurtulmuş kaşerli sabikalılar" diye hücum etmiştir. Bunlar öyle sabikalılardır ki, "daha yirmi beş yaşına basmadan hayatlarının en güzel çağını zindan köşelerinde" çürütmüşlerdir; bazıları da "komünist Çekalarının" Türk kanına bulanmış ellerini öpmeyi ve onlara kasideler söylemeyi bir geçinme vasıtası haline getirmişlerdir. Millî Mücadele sırasında düşmanla savaşmaktan korkarak "Maarif Vekâleti"ni dolandıran ve çaldıkları para ile Karadeniz'i aşırıp Bolşeviklere iltihak eden iki vatansızdan biri" şimdi *Akşam* gazetesinin sütunlarında bir halayık ismiyle soytarlık yaparak halkı güldürmeye çalışmaktadır. Bu taarruzun yalnız kendisine karşı yapılmadığını, "bu salyalı dişler"in sırasıyla "büyük Abdülhak Hâmid'e, Ahmet Haşim'e ve Falih Rıfki'ya karşı da aynı gayz ile hırladı"klarını söyleyen Yakup Kadri, gerçekten kendisine yakışmayacak bir üslûpla konuşmaktadır:

Yalnız hayâsızlıktan ve kıskançlıktan kuvvet alan bu gibi taarruzlardan, gözümün önüne gelen manzara şudur:

Eski İstanbul'un viranelikleri arasından kendi halinde bir adam işine giderken, ansızın bir sürü aç ve uyuz köpeğin hücumuna uğrar. Elindeki bastonunu, bu pis deriden ve kırık kemikten mahlûkatın üzerine indirir, indirir. Fakat köpekler, gene saldırılarına devam ederler; çünkü açlığın ve kuduzluğun verdiği bir fena ateş bunlardaki hayvanî hassasiyeti de iptal etmiştir.

Bir rate, yani hiçbir şeyde muvaffak olamayıp bir köşede kalmış şair bozuntularının işi gücü o devirde yetişmiş şöhret, ehliyet ve itibar sahibi edip ve şairler aleyhine ağza alınmaz derecede müstekreh birtakım sözler uydurup bunları vezne sokmaktan ibaretti. İşte bugün modern geçinen bu mülevves klik, bu kadar eski ve bu kadar iğrenç bir an'anenin muakkibi olmaktan başka bir sıfatı haiz bulunmuyor.¹⁴

Nâzım Hikmet, Yakup Kadri'nin bu beklenmedik hücumu üzerine meşhur hicviyesini yazarak *Resimli Ay* da neşreder.¹⁵ "Putları Yıkıyoruz No 2, Mehmed Emin Beyefendi" başlıklı yazı da aynı sayıda yer almaktadır. Birden büyüyen

¹⁴ *İkdam*, aynı mülakat.

¹⁵ *Resimli Ay*, nr. 5, Temmuz 1929.

kavgaya Ahmet Haşim ve Türk Ocağı reisi Hamdullah Suphi Tanrıöver de karışacaktır. Nâzım Hikmet, Yakup Kadri için yazdığı hicviyenin benzerlerini onlar için de yazmakta gecikmez.¹⁶ Peyami Safa ise isim zikretmeden Yakup Kadri ve Falih Rıfkı'ya vurmaya devam etmektedir.¹⁷ Özellikle "Değişmek Hakkı" başlıklı yazının son paragrafı çok ağırdır:

Kalleşliği bir "souplesse", bir incelik, bir muhite intibak gibi göstermek isteyen, fakat nihayet bütün hileleriyle teşhir edilen bu adamlar, işte, masum gençlik âleminde manen linç edildiler ve lâşeleri etrafında toplanan kalabalıkların yüzünde, manzaranın verdiği istikrahla, adaletin verdiği sevinç karışıyor.

Bu arada "eski nesil"den üyeler, "hayatlarını Ankara'da geçirdikleri" ve "çok meşgul oldukları" gibi bahanelerle Güzel Sanatlar Birliği'nin edebiyat kısmından istifa etmişlerdir. Bütün bu gelişmeleri "Edebiyat Birliği'nde" (nr. 16, 6 Temmuz 1929) başlıklı yazısında anlatan Peyami Safa'ya göre, bunlar aslında sudan gerekçelerdir; çünkü hiç vakitleri olmadığını iddia eden zevat, bir yandan da, şurada burada toplanarak mevcut yönetimi devirmek için planlar yapmaktadırlar. Bir zamanlar, edebiyat birliğinin lüzumsuzluğunu savunan bu şahısların bugün yerlerini kapmak için gösterdikleri telaşa güldüklerini söyleyen Peyami Safa, istifa edenlerden üçünün idare heyetinde üye oldukları halde bir yıl boyunca Birlikin semtine bile uğramadıklarını, şimdiyse "Yıkacağız, devireceğiz!" diye ortalığı velveleye verdiklerini anlatır. "Bir Davanın Sonu" (nr. 17, 10 Temmuz 1929) başlıklı yazısında da bugünkü neslin zaferini ilan eden Peyami Safa, muarızlarının sustuğunu, kervan yol aldıkça akisleri azalan yaygaradan kulaklarında sadece hafif bir uğultunun kaldığını, gösterdikleri delillerden hiçbirinin aksi isbat edilemediği için bu yaygarayı sükût addettiklerini söyler.

"İftiralar Karşısında" (nr. 18, 13 Temmuz 1929) başlıklı yazısından anlaşıldığına göre, bu tartışmalar sırasında Bolşeviklikle suçlanan Peyami Safa'nın bu iddiaya cevabı şöyle:

Bu davanın ilk yazılarını ben yazdım, intihal ve irtica vesikalarını ben neşrettim, neslimin müdafaasını ben yaptım. *Resimli Ay*'da büsbütün ayrı bir edebî taarruz cephesi alan arkadaşlarımın siyasî kanaatlerine iştirak ettiğimi gösteren bir tek delil var mıdır? Hatta edebî kanaatlerimde de onlardan ayrıldığımı bu sütunlarda yazmadım mı?

16 Bu kavganın ayrıntıları için bkz. Kemal Sülker, *Nâzım Hikmet'in Polemikleri*, İstanbul 1968; Ergun Göze, *Peyami Safa Nâzım Hikmet Kavgası*, İstanbul 1991.

17 "Kekeme Hatipler", *Hareket*, nr. 12, 22 Haziran 1929; "Değişmek Hakkı", *Hareket*, nr. 13, 26 Haziran 1929.

Söylenecek bir tek sözleri kalmış: “Sen Bolşeviksin!”

Bunu da tutturamadılar, çünkü ben Bolşevik değilim. Hem bunu söylerken içimden gülüyorum. Bu müdafaam pek lüzumsuz bir şey. Edebî bir sûtunda kendimi bu tarzda müdafaaya mecbur olacağımı bir saniye düşünmedim.

Bu iftira bir perdelik bir vodvil mevzuudur. Kısa dramlardan sonra böyle neş'eli bir oyun seyretmek hoşta gider. Büyük davanın son perdesi kapanmıştı, şimdi ortaya bir komik çıkıyor ve pek de iyi temsil edemediği demagog rolünde herkesi güldürmeğe çalışıyor.

Bolşeviklikle suçlanmış olmaktan çok rahatsız olan Peyami Safa, “Hür Nesil ve Edebiyatı” (nr. 19, 17 Temmuz 1929) başlıklı bir sonraki yazısında Türkiye’de henüz asıl manasında hürriyetin bulunmadığından söz etmektedir. “Son Hadiseler ve Ercüment Behzat” (nr. 20, 20 Temmuz 1929) başlıklı yazısında ise, son hadiselerle deşindikten sonra, aynı sayıda “Konak” adlı şiiri yayımlanan Ercüment Behzat’ı (Lav) okuyucuya övgüyle takdim eder. Darülbedayi’in tanınmış sanatkârlarından biri olan ve edebiyata olgun bir eserle girmiş olan Ercüment Behzat’ı yıllardan beri tanıdığını, onun “Türk şiirini maziye bağlayan çürümüş köklerinden kopararak yarının taze unsurlarıyla dolduran”lardan biri olduğunu söyledikten sonra şöyle bir parantez açar: “Sakin onu da Bolşevik zannetmeyin!”

Şiir konusuna “Meşrutiyet’i Yapan Edebiyat” (nr. 21, 24 Temmuz 1929) başlıklı yazısında da devam eden Peyami Safa’dan bu sefer ağır bir divan şiiri eleştirisi okuruz. “Divan edebiyatı vatansız bir edebiyattı; şair, yazı yazan elinin bileğini sarayın ve hükümetin pençesine kaptırmıştı. Efendisinin şerefini terennüm eden bu köle, ilhamını saraydan almazsa hamamdan alıyor, yalnız cinsî ve âşıkane meyillerini söylüyordu” cümleleriyle başlayan bu yazıda Namık Kemal’in oynadığı rol de şöyle özetlenmiştir:

Edebiyatı saraya ve hükümete bağlayan kemendi Namık Kemal kopardı, şiiri saraydan ve hamamdan çıkardı, şairi kurna ve havuz başından ayırdı, elinden bade kadehini çekip aldı, yere çarptı ve parçaladı, onun kalbine mahbup ve tellak sevgisi yerine toprak aşkı verdi, edebiyatı milletin ifadesi yaptı.

Peyami Safa’ya göre, edebiyatımız Namık Kemal’le birlikte cinsiyetini değiştirip “hisleri uyanık bir dişi mırıltısından gazaplı bir erkek haykırışına” dönüşür. Ne var ki kendini vatan toprağında bir yaşama gibi gören Muallim Naci’nin yarım nesli onu “millet yolunda” takip edememiştir. Edebiyat-ı Cedide’yi “Sis” şairini ve sadece şiiriyle değil, hayatıyla da “millet yolunda” giden İsmail Safa’yı yetiştirdiği için aklayan, bir sonraki neslin edebiyatını ise “tamamıyla ferdî, soluk bir iki ruhî teraneden ibaret” gören Peyami Safa’nın şu cümlelerinde de Yakup Kadri ve Ahmet Haşim gibi şair ve yazarlara sataşma vardır:

Sahte milliyetçiliklerinin köklerindeki çürükleri kendi yazılarıyla ispat ettiğimiz ve kimi Araplığıyla, kimi de Acemiliğiyle iftihar eden bu Babil Kulesi güruhu, her devrin hadiselerine kapılarak şahsiyetsizliklerini ilandan başka bir şey yapmadılar. Namık Kemal'in açtığı vatanî ve içtimaî edebiyatı da bugünkü nesil devam ve tekâmül ettiriyor, yığınlar devam ve tekâmül ettiriyor, yığınlar bu edebiyatta ifadelerini buluyorlar; onun için bugünkü neslin yumruğu, bir vuruşta, seciyesiz bir zümrenin edebî çehresini tanınmaz bir hale getirdi.

Eski neslin yazarlarını "Edebî Alâka" (nr. 22, 27 Temmuz 1929) başlıklı yazısında da eleştirmeye devam eden Peyami Safa'nın bu ilgi çekici yazısının ikinci bölümü şöyledir:

Bizden evvelkiler edebî alâkayı daima uyanık bulundurmak için hiçbir şey yapmadılar, birbirlerine inhisar eden alâkaları üç beş kişilik bir zümre içinde kaldı, edebiyata miskinlik ve uyuşukluk getirdikten sonra kendileri de şikâyete başladılar: "Aman, biraz hava, boğuluyoruz!" diyorlardı. Halbuki bütün pencereleri kapayan, delikleri tıkayan kendileridir, çünkü büyük edebî tecessüslerin uyanmasından, onların acizlerini anlamasından korkuyorlardı. Başkaları tarafından boğulmaktansa, herkesle beraber havasızlıktan bunalmağı tercih ettiler.

Biz camları çerçeveleri kırıyor, uyuyanların kokmuş vücutlarına basarak daha büyük meydanlara atılıyor; istiyoruz ki bütün zekâlar uyanınsın, bütün alâkalar bir mihrak etrafında buluşsun, dikkatler alev alsın ve şüphe ile, inkâr kudretiyle, itimatsızlıkla dolu mütecessis ruhlar, anlamak aşkıyla yansınlar, yansınlar!

Bütün münakaşalarımızdaki şiddetin saiklerinden biri de can çekiştiğini gördüğümüz edebî alâkayı diriltmektir. Zekânın dışarı âlemlerle en büyük rabitasını yapan dikkat, tecessüs ve alâka melekelerini daima cevval ve atık bulundurmak lazımdır.

Vakıa, bu muazzam vaveyle ile uykuları kaçanlar, sükûndan harekete birdenbire geçtikleri için evvela sersemleyecekler, sükûnsuzluktan şikâyet edeceklerdir, fakat uykunun humanı geçtikten, beyinlerinin bütün hücreleri taze bir fikir hayatıyla coşup yaşamaya başladıktan sonra, hepsi, kendilerini uyandıran kurtarıcı elleri dudaklarına götürüleceklerdir.

Peyami Safa'nın "Fena fi's-sanat" (nr. 23, 31 Temmuz 1929) başlıklı bir sonraki yazısı da önemlidir. Bu yazısında, kalemini, fırçasını veya mızrabını sırf para ve şöret kazanmak için kullananlara değil, kendini sanatında yok etmiş gönüllülere ihtiyaç duyulduğunu, her sanatkârın hürriyeti önce kendi ruhunda ilan etmesi gerektiğini, ebedî olmanın başka bir yolunun bulunmadığını söyleyen Peyami Safa, "Hayır, ben ebedî olmak istemiyorum,

şöylece, biraz rahat yaşamak ve biraz da şeref almak istiyorum, ta ki namerde muhtaç olmayayım, sevdiğim kadın pantolonumu ütüsüz görmesin ve ismim geçtiği yerde kim olduğunu sormasınlar. Bana bu yeter.” diyenlerin bir daireye müdür olup sanattan çıkmalarını tavsiye etmektedir. Sanatını bol para kazanıp rahat yaşama için kullananları hicvettiği “Sanattan Mandıraya” (nr. 24, 3 Ağustos 1929) başlıklı yazısının son cümleleri de şöyledir:

Yat, koca amelimanda yat! Şiş koca amelimanda, şiş! Horla koca amelimanda, horla! Uykunun saati şaşmasın, kışın, kapısı bacası tıklalı odanda, sobanın başında, yazın sarımsaklı cacığını yedikten sonra çamlıklarda pufla vücudunu çevir, yuvarlan koca amelimanda, yuvarlan! Seni pek yakında sanattan mandıraya göndermek için kalemimizin ucunu yağlı sırtında gezdirmeye hazırlanıyoruz.

“Zaferimizden Sonra” (nr. 26, 10 Ağustos 1929) başlıklı yazısında yeni neslin eskilere karşı büyük bir zafer kazandığını ikinci defa kesin bir dille ifade eden Peyami Safa, ancak dinlenmeye haklarının olmadığını, mücadelenin yönünü değiştirip “kendi eksikleriyle, kendi kendileriyle” mücadele ederek büyük hedeflerine doğru yürüyeceklerini söyler. Bu sebeple son günlerde genç edebi zekâların eserlerini yayımlamak ve dergiler çıkarmak için gösterdikleri cehdi sevinçle takip etmektedirler. 1918’den beri sorulan “Bizde niçin harp edebiyatı yok? Sanatkârlarımız niçin millî zaferlerimizi ifade etmiyorlar?” sorusunu da “Harp ve Edebiyat” (nr. 27, 14 Ağustos 1929) başlıklı yazısında cevaplandırılan Peyami Safa, Mütareke’den beri yazılan eserlerin harple ilgili parçalarının bir araya getirilmesi halinde ciddi bir harp edebiyatına sahip olduğumuzun görüleceği kanaatindedir:

Şairle destancıyı, foto muhabiriyle romancıyı birbirine karıştırmayalım ve şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonra da, büyük mücadelelerimizin bedî mahsullerini damla damla arayalım; çünkü bazen hakiki sanatkârın ruhundan gelen bir damla süzölmüş bir umman demektir ve daha fazlasını istemeğe hacet bırakmaz.

“Harp ve Edebiyat”ı “Onların İlham Perisine” (nr. 28, 17 Ağustos 1929) başlıklı yazı takip etmektedir. Bu yazıda da, eski nesilden, makyaj yaparak genç görünmeye çalışan dullar gibi dillerini ve üslûplarını değiştiren yazarları eleştiren ve “... biz bütün bulanık ve pudra kesafeti altında gizlenen buruşukları tanıyoruz; bu saçları oksijenli, yüzü boyanmış, dişleri takma, göğsü askılı ilham perisi, merhametimize ve istihzamıza bir damla hayranlık ilave etmiyor” diyen Peyami Safa, isim vermeden yine Yakup Kadri’yi hırpalamaktadır:

Ruhum, şekerim, gel, bize hatıralarından bahset. Oturduğun Yat Kulübü taraçasında, Adalar’ın arkasına inen akşam güneşine bakarken

senin ağzından bizim dinleyeceğimiz yegâne ehemmiyetli mevzu budur. Bize Şehabettin'le Tahsin'in çılgınlıklarını anlat, bize sarışın Cemal'in dükkânında kiskandırdığın –ve heyhat– genç yaşlarında soldurduğun âşıklarının hikâyelerini söyle. Bize, Fikret'in şiir kitabının ismiyle çıkan pembe mecmuadaki pembe hülyalarını sayıkla, fakat, ruhum, bize bugünkü aşkımdan bahsetme, ruhum, heyhat, bugün sevilmeden seven kadınların eski zulümlerini ödedikleri yaştasın ve her biri senin aşkımdan ölenlerin bedduaları bugün tutuyor, bugün vaktiyle söylediğin yalanları hakikatlerle ödeyeceğin saat çalıyor. Gel, ruhum, bak... Adalar'ın arkasından güneş çekildi. Başını neslimin dizine kapa, her çam altında bir mezar açıldığı bu derin ve karanlık saatte sessiz sessiz ağla!

Peyami Safa'nın, 29. sayısından sonra kapandığı anlaşılan *Hareket*'teki 27. ve son yazısı "Birkaç Vecize" (nr. 29, 21 Ağustos 1929) başlığını taşımaktadır. Aslında bu vecizeler, uzun süren bir edebî tartışmanın özeti gibidir:

Biz hür terbiye almış bir nesiliz, bunun için hürriyetin manasını her nesilden fazla anlıyoruz.

İçtimaî tazyiklere en evvel sanatkârın isyan etmesi pek tabiidir: Yalnız kanuna ve yalnız kendine tabi olan odur.

Nesiller arasında kin ve cidal olmasaydı tekâmül olur muydu?

Eskilerin hücumuna uğrayanlar yaşar, yenilerin hücumuna uğrayanlar mahvolur.

Yaratmayan adam sanatkâr değilse, yıkmayan adam da genç değildir.

1914'den evvel meslekî hayata girenler, 1918'den sonra tekaüde namzet oldular.

Umumî harp sanat tarihinde en büyük devri açtı: Renaissance'dan fazla.

Niçin mi kavgaya ediyoruz? Niçin yaşıyorsak.

Rahatını arayan adam sanatkâr olmak şöyle dursun sanat dostu bile değildir.

Kendi ihtiraslarımızda korkmağa başladığımız gün ihtiyarladık demektir.

Edebiyatta sakala hürmetimiz var, fakat maziye hürmetimiz yoktur.

Hakikî inkılâp nesli biziz çünkü zaferlerimizin parsasını toplamadık.

Onlar yediklerini hazmedecek kadar bile kuvvetli olmadılar.

Eskilik tarafından taklit edilmeseydi yenilik gülünç olmazdı.

"Geliyoruz" dedik ve geldik, fakat onlar gitmeden evvel "gidiyoruz" demek cesaretini gösteremediler ve veda etmeden gittiler.

Belki nazarı siyaset değil, fakat amelî politikacılık sanatkârı öldürür.

Eskiliğin cilası olan yeniliklerden hazer. Edebiyatın da bit pazarları vardır.

İnsandan alkış isteyenler her şeyden evvel onun kollarındaki bağı çözmelidirler.

Türk edebiyatını inkâr etmekle millî zaferi inkâr etmek arasında fark yoktur. İkisini de Türk zekâsı yaptı.

Eski üyeler bu tartışmalar yüzünden istifa ettikleri için Güzel Sanatlar Birliği Edebiyat Şubesi ciddi bir kriz yaşamış, bunun üzerine başta umumî kâtip olarak görev yapan Peyami Safa olmak üzere, idare heyeti üyeleri, olağanüstü bir kongre toplayıp yeni bir oluşum gerçekleştirmek amacıyla toplu olarak istifa ederler. 19 Eylül 1929 tarihinde Alay Köşkü'nde yapılan kongre sonunda Hüseyin Rahmi [Gürpınar], Halit Fahri [Ozansoy] ve Refik Ahmet [Sevengil] beylerle Halide Nusret [Zorlutuna] ve Şükufe Nihal [Başar] hanımlar idare heyetine seçilmişlerdir. Yeni idare heyetinin 21 Eylülde yaptığı ilk toplantıda başkanlığı Hüseyin Rahmi, umumi kâtipiği Halit Fahri, muhasipliği de Şükufe Nihal üstlenir. Bu kongre sırasında çekilen, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın da görüldüğü bir fotoğraf, *Resimli Uyanış* dergisinde yayımlanmıştır.

Kâzım Nâmi [Duru] Bey'in bir yazısından, olağanüstü kongrede, Peyami Safa'nın *Hareket*'te yayımlanan "Hür Nesil ve Edebiyatı" başlıklı yazısında savunduğu ferdî hürriyet ve fikir hürriyeti gibi meselelerin tartışıldığı anlaşılmaktadır. Hangi rejim olursa olsun, kendi idealine göre bir disiplin tesis edeceğini söyleyen Kâzım Nâmi Bey, ferdî hürriyet adına bu disipline karşı obstrüksiyon yapanların yalancı pehlivanlar olduğunu, ferdin hürriyetinin bulunmadığını ve asıl hürriyetin tesamuh mânâsına geldiğini iddia etmiştir.¹⁸

EKLER

Peyami Safa'nın *Hareket*'te Çıkan Yazıları

"Varız Diyen Nesil", *Hareket*, nr. 1, 11 Mayıs 1929.

"Veyl Onlara", *Hareket*, nr. 2, 15 Mayıs 1929.

"Bugünkü Nesil Kimlerdir?", *Hareket*, nr. 3, 18 Mayıs 1929.

"Hâmid Dahi Midir?", *Hareket*, nr. 4, 22 Mayıs 1929.

"Kültür Âlemi ve Matbuat", *Hareket*, nr. 5, 29 Mayıs 1929.

"Edebiyatımızı İnkâr Eden Budalalar", *Hareket*, nr. 6, 1 Haziran 1929.

"Biz, Sizden Değiliz", *Hareket*, nr. 7, 5 Haziran 1929.

"Yeni Şiir", *Hareket*, nr. 8, 8 Haziran 1929.

"Matbuat ve Neşriyat Buhranı", *Hareket*, nr. 9, 12 Haziran 1929.

"Hâmid Münakaşası", *Hareket*, nr. 10, 15 Haziran 1929.

"Romanda Seciye ve Tip", *Hareket*, nr. 11, 19 Haziran 1929.

"Kekeme Hatipler", *Hareket*, nr. 12, 22 Haziran 1929.

"Değişmek Hakkı", *Hareket*, nr. 13, 26 Haziran 1929.

¹⁸ Kâzım Nâmi [Duru], "Edipler İçtimai Münasebetile", *Resimli Uyanış*, nr. 43/1728, 26 Eylül 1929.

- “Tertip Yanlışları”, *Hareket*, nr. 14, 29 Haziran 1929.
“Edebiyat Birliği’nde”, *Hareket*, nr. 16, 6 Temmuz 1929.
“Bir Dâvânın Sonu”, *Hareket*, nr. 17, 10 Temmuz 1929.
“İftiralar Karşısında”, *Hareket*, nr. 18, 13 Temmuz 1929.
“Hür Nesil ve Edebiyatı”, *Hareket*, nr. 19, 17 Temmuz 1929.
“Son Hadiseler ve Ercüment Behzat”, *Hareket*, nr. 20, 20 Temmuz 1929.
“Meşrutiyet’i Yapan Edebiyat”, *Hareket*, nr. 21, 24 Temmuz 1929.
“Edebi Alâka”, *Hareket*, nr. 22, 27 Temmuz 1929.
“Fena Fissanat”, *Hareket*, nr. 23, 31 Temmuz 1929.
“Sanattan Mandıraya”, *Hareket*, nr. 24, 3 Ağustos 1929.
“Zaferimizden Sonra”, *Hareket*, nr. 26, 10 Ağustos 1929.
“Har ve Edebiyat”, *Hareket*, nr. 27, 14 Ağustos 1929.
“Onların İlham Perisine”, *Hareket*, nr. 28, 17 Ağustos 1929.
“Birkaç Vecize”, *Hareket*, nr. 29, 21 Ağustos 1929.